

ĐƯỜNG XƯA VIỆC CỦ CON ĐƯỜNG BUÔN THIУ

© BERNARD B. FALL

Nhà văn quốc tế Bernard B. Fall, đến Việt Nam trước sau năm 1953, lần thứ hai vào năm 1955, lần cuối cùng vào năm 1966. Ông là thi sĩ, nhà hàng giày ra trong chiến trận Việt Nam, làm cho con thế giới thức dậy và những gì ông viết, ở Việt Nam. Với cái tên Tiết độ sinh học, vinh dự luận án của ông nói về cuộc đời của dân tộc Việt Nam. Năm chống Pháp, ông lèng thang khắp các mặt trận Việt Nam từ thời Pháp đánh nhau với Việt Minh. Ông ghi nhận nhiều sự việc, là lông trong hai trận chiến tranh Việt Nam. Đặc biệt, Fall rất thích vùng mang tên « Con Đường Buôn Thủ » nơi hằng ngàn chiến binh viễn chinh Pháp bị chết. Chiến tranh Việt Nam lần thứ hai, ông trở lại viếng « Con Đường Buôn Thủ », con đường số 9, nơi có vùng cát tựn trong chiến trận hầm nổ.

Hồi xưa, lính Pháp đặt tên cho con đường như vậy, đến nay tên này còn đường vẫn « buôn thủ ». Fall, sau khi bị mổ thận, 4 tháng sau ông lại thăm con đường này và bị V.C. phục kích, ông chết trên con đường này năm 1966.

Sóng Thần mướn lời của Bernard Fall để hiện bạo đực chút ít hiểu biết về con đường lịch sử này:

Bắt tiếng « Con Đường Buôn Thủ » rất quen thuộc với bất cứ ai từng quan tâm đến chiến cuộc Việt Nam là con đường vùng duân bắc nằm giữa Quảng Trị và cảng Huế nơi từng xảy ra những trận đánh kinh hồn. Hải Quân Bộ Viễn Chinh Pháp còn làm mìn lõi gốm, VN, ngày đêm bị các đơn vị Việt Minh ăn hiến nhỏ mà quấy nhiễu không làm sao chịu nổi, chỉ chờ đến bắt rìa lùi, náo, dọc con đường là ngày lẩn đẩn, đường thử định không có gì gọi là vũ lực được cả. Vì thế Bộ Tư Lệnh Pháp quyết định mở một cuộc hành quân tiêu diệt Trung đoàn 95 của Việt Minh bồi do hoạt động do con đường này.

6 giờ sáng ngày 18-7-1955, Pháp huy động đến 10 tiểu đoàn gồm trung đoàn thiết kỵ + trung đoàn pháo binh chia làm bốn mũi tiến đánh Trung Đoàn 95 Việt Minh. Pháp lại duy trì thêm hai tiểu đoàn Du kích cầm đầu ném nổ vào trận chiến này, 1 giờ trưa, mũi tiến đánh Đặng Quất đột phá vào vòng vây của quân Pháo binh Trung Đoàn 95. Sư đoàn 311 Việt Minh đã bịнич. Quân Pháp huy động khoảng con cuảu mìn đạn sỏi, một hàng hổ-núi tung giao tranh là từ cùm đạn tên lửa là 18 Việt chì, 38-6, 82-100.

Cộng quân từ đây lại tiếp tục hoạt động. Con Đường Buôn Thủ là buôn thủ. Ông đến năm 1956, VNCH đã quyết định cướp với Mỹ một cuộc hành quân nhằm đánh chiếm chiến lược đây lịch sử này. Vào ngày 12 tháng 12 năm 1956, các lực lượng VNCH nhanh binh chóng chiếm nổi thành phố con đường Buôn Thủ tên làng Gia Bang. Việt công chống lại kịch liệt. Một trận giao tranh dữ dội kéo sang cả quân Việt Cộng rút lui để lại nhiều dấu vết cho thấy V.C. bị thiệt hại nặng, hơn một tiểu đoàn VC bị tiêu diệt. Phía VNCH chiến hôm sau ném bom vào lực lượng Địa phương Quân ngay trong đêm ban vầy V.C. trong làng Ba lán của Chính phủ xung phòng tấn công vào Tỉnh lỵ bị VC đẩy lui.

Bên cạnh đó, lực lượng VNCH, thiệt hại chí, tòa bị thương. Thế là, trong trận đánh này VNCH đưa vào chiến trường Tiểu Đoàn, đánh một trận đang gọi là lận cho VC đại bại.

Sao sánh hai thời gian chiến trận tại Con Đường Buôn Thủ, ta thấy có thay đổi? Nhìn định là không, thay đổi về phía quân Cộng sản và quang cảnh, địa thế Con Đường, Thay đổi, là ở chỗ lục đĩa đầu tiên Cộng quân đánh du kích, tay bay tay ném mìn hàng ngàn biêu lính Pháp, sau thi chiến trận quy mô với tư cách riêng, khiêm cho cái ưu thế của Cộng quân bị mất hẳn. Họ bình định nhiên là chẳng thất sỹ với vùng này, nhưng các binh lính đi vào Con Đường Buôn Thủ bảy giờ có thể đụng độ với long, cảm thấy đó là đội chốt vui voi với những nhà cửa hàng quán doanh nghiệp.

* Khu phò buôn thủ = vẫn còn buôn, và còn buôn hơn khi cộng quân tranh qua Bến Hải. Nét buôn không thể nào phai mờ trên khuôn mặt những người dân chiến hồn Hài Lýng khi rời «dãy phò» xuôi Nam.

90 năm trước, hàng ngàn lính viễn chinh Pháp đã gục tại đây khi quyết tâm tiến vào thành toán một trung đoàn Việt Minh. 90 năm sau đây phò chính cộng sản vẫn trong mặt khu doanh trại phò cheo trước sức mạnh của QLVNCH để cho khu phò buôn thu hút buôn hoa trước.

- Ký giả Nguyễn Ngọc Lương một người mang đầy lửa trong hồn đến thăm phò buôn thủ để néch lòng minh ray rứt với miền trung và cuối cùng khi theo dõi cuộc hành quân tại đây ông đã bị thương vì đạn pháo kích của cộng quân Hinl trên. Nguyễn Ngọc Lương đang được 1 kí giả của tờ Stars and Stripes dời đi sau khi trúng đạn.

* Ký giả Bernard B. Fall người hàng lưu tâm tới cuộc kháng chiến của nói Việt tộc oanh liệt Pháp, người đã đến khai sinh cho «Khu phò buôn thủ» để rồi gần 30 năm sau ông gục chết cũng tại khu phò này.

Hình ảnh :
NGUYỄN NGỌC LƯƠNG

Hình ảnh của trận phản phục kích tại Hài Láng ngày 5/4/72

Sau trận này dân chúng lũ lượt kéo nhau rời khỏi « khu phò buôn thủ » để về Huế lánh cư. Bấy giờ đơn vị Quốc Lộ này đã trở thành một thị trấn ngực tràn gian đầy mìn bẫy và hàng ngàn xác người phơi trên mặt cao.

* Khu phò buôn thủ = một địa danh quen thuộc đối với các chiến binh và chiến binh lính dù đang ghi đậm sự kinh hoàng trong tâm tưởng của chiến binh lính dù Pháp. Tại đây khung cảnh của bài chiến trường chỉ toàn là đồng cát trắng lấp kín những hàng dương phơi dưới nắng.

